

SPECIFIČNOSTI UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA NA PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT

Jurić Pešić, Anita

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of
Sibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:475005>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova
Veleučilišta u Šibeniku](#)

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENT
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT

Anita Jurić Pešić

SPECIFIČNOSTI UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA NA
PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT

Diplomski rad

Šibenik, rujan 2018.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENT
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT

SPECIFIČNOSTI UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA NA
PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT

Diplomski rad

Kolegij: Upravljanje troškovima

Mentor: Anita Grubišić, mag.oec.,v,pred,

Student/ica: Anita Jurić Pešić, bac.oec.

Matični broj studenta: 14094131

Šibenik, rujan 2018.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. UPRAVLJANJE I PODJELA TROŠKOVA	2
2.1. Prirodne vrste troškova	4
2.1.1. Troškovi sirovine i materijala, energije, rezervnih dijelova i sitnog inventara	4
2.1.2. Troškovi usluga	5
2.1.3. Troškovi osoblja	6
2.1.4. Troškovi dugotrajne imovine	6
2.1.5. Nematerijalni troškovi- ostali	7
2.2. Definicija financijskih izvještaja te njihova struktura	8
2.2.1. Vrste financijskih izvještaja	9
2.2.2. Bilanca	10
2.2.3. Račun dobiti i gubitka	13
2.2.4. Izvještaj o novčanom tijeku	15
2.2.5. Izvještaj o promjenama kapitala	16
2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje	16
3. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT..	18
3.1. Opći podaci o poduzeću	19
3.2. Predmet poslovanja	19
3.3. Temeljni kapital i temeljni uložni	20
3.4. Povijest	20
3.5. Organizacijska struktura	24
3.6. Prodaja	28
3.7. Osnovne aerodromske usluge	29
4.1. Vertikalna analiza	31
4.2. Horizontalna analiza	31
4.3. Vertikalna i horizontalna analiza bilance Zračne luke Split	32
4.4. Vertikalna i horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Zračne luke Split	37
4. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE POSLOVANJA ZRAČNE LUKE SPLIT D.O.O.	41
5. ZAKLJUČAK	42
LITERATURA	44

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Veleučilište u Šibeniku

Diplomski rad

Odjel Menadžmenta

Specijalistički diplomski stručni studij Menadžment

Anita Jurić Pešić

SPECIFIČNOSTI UPRAVLJANJA TROŠKOVIMA NA PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT

Put smokvinca 100, Kaštel Stari, ajuricp@vus.hr

SAŽETAK

Glavni cilj svake zračne luke, pa tako i zračne luke Split je osiguranje otvorenosti i mogućnost prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i tereta uz osiguravanje svih standarda. U radu su analizirana financijska izvješća zrakoplovne luke Split. Financijski izvještaji objavljuju se prema sadržaju bilance, računa dobiti i gubitka te izvješće o novčanom toku. Izvješće o troškovima poduzeća daju nam informacije o stanju poslovanja zrakoplovne luke Split, na temelju čega se daje odgovor na pitanje kako je poduzeće poslovalo u prethodnom razdoblju, te kako bi trebalo poboljšati rezultat u narednom razdoblju. Poslovanje Zračne luke Split u 2016. godini odvijalo se u skladu sa pretpostavkama prihvaćenim u godišnjem planu. Fizički i financijski pokazatelji poslovanja bolji su od planiranih, a u srpnju 2015.godine je ostvaren najveći promet putnika i zrakoplova u povijesti Zračne luke Split. Glavni rezultat ovog istraživanja pokazuje da Zrakoplovna luka Split posluje zadovoljavajuće.

(40 stranica / 8 slika / 2 tablica / 15 literaturni navoda/ jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u Knjižnici Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: Zrakoplovna luka Split, financijska izvješća , analiza financijskih izvještaja

Mentor: mr. sc. Anita Grubišić, mag.oec.,v.pred.

Rad je prihvaćen za obranu:

BASIC DOCUMENTATION CARD

Polytechnic of Šibenik
paper

Final

Department of Management

Undergraduate professional studies of Management

Anita Jurić Pešić

SPECIFICS MANAGEMENT COSTS IN THE CASE SPLIT AIRPORT

Put smokvinca 100, Kaštel Stari, ajuricp@vus.hr

SUMMARY

The main goal of each airport, including Split Airport, is to ensure the openness and the possibility of receiving and dispatching aircraft, passengers and cargo while ensuring all standards. This paper analyzes the financial statements of Split Airports. The financial statements are disclosed according to the balance sheet, profit and loss account and cash flow statement. The Enterprise Cost Report gives us information on the status of the Split Airport, which gives an answer to the question of how the company operated in the previous period and how the result should be improved in the coming period. The Split Airport business in 2016 took place in accordance with the assumptions accepted in the annual plan. Physical and financial performance indicators are better than planned, and in July 2015 the largest turnover of passengers and aircraft in the history of Split Airport was achieved. The main result of this research shows that the Split Air Port operates satisfactorily.

(40 pages/8 figures / 2 tables/ 15 references /language of the original: Croatian)

This final work is stored in the Library of College in Šibenik.

Key words: Airport Split, financial statements, analysis of financial statements

Supervisor: Anita Grubišić MSc., s. lec.

Paper accepted

1. UVOD

Upravljanje troškovima je proces čiji je cilj povećanje efikasnosti poslovnih procesa kroz poboljšanje troškovne strukture. Trošak je neizostavni dio poslovanja te predstavlja put ka ostvarenju poslovnih ciljeva i stvaranju dobiti. Glavni cilj poslovanja Zračne luke Split je osiguranje otvorenosti i mogućnosti prihvata i otpreme zrakoplova, putnika i tereta uz osiguravanje svih standarda nametnutih od strane Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo u pogledu sigurnosti i zaštite zračnog prometa.

Cilj i svrha pisanja ovog rada je da se na osnovu literature i raspoloživih izvora na temu Specifičnosti upravljanja troškovima na primjeru Zračne luke Split d.o.o objasni temeljna financijska izvješća te na temelju horizontalne i vertikalne analize definira poslovanje Zračne luke Split.

U radu su analizirana financijska izvješća Zračne luke Split d.o.o . Financijska analiza je važan alat koji financijski menadžer koristi pri donošenju odluka vezanih za poslovanje poduzeća. Financijska analiza prethodi procesu planiranja čiji je sastavni dio upravljanja.

Rad je podijeljen u tri poglavlja u kojem je obrađena tema specifičnosti upravljanja troškovima na primjeru Zračne luke Split d.o.o.. U prvom dijelu rada objašnjeno je kako upravljati troškovima, što su to troškovi, te detaljnije su objašnjeni financijski izvještaji bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjenama kapitala te izvještaj o sveobuhvatnoj dobit. Nadalje, govorit će se općenito o Zračnoj luci Split te konkretnoj financijskoj analizi Zračne luke Split. Naposljetku, posljednja cjelina govori o promjenama poslovanja aerodroma koje su to bitne stavke koje bi bilo dobro promijeniti te posljednji dio se odnosi na zaključak cjelokupnog rada.

2. UPRAVLJANJE I PODJELA TROŠKOVA

„Troškovi predstavljaju temeljnu računovodstvenu kategoriju, pored imovine, obveza, kapitala, prihoda i rashoda“¹

Upravljanje troškovima se može definirati kao postizanje menadžerskih ciljeva na temelju optimalnog angažiranja troškova. U praktičnom smislu upravljati troškovima podrazumijeva predviđanje, planiranje, budžetiranje i kontrolu troškova. Glavni cilj je da se postigne dugoročna korist od ostvarenog troška, da bih se moglo upravljati troškovima, također je potrebno poznavati termine bliske kategoriji troškova, pod tim terminima podrazumijevaju se Utrošci, Izdaci, Rashodi, Navedeni pojmovi blizu su definiciji troška, ali nisu identični.

Utrošci su fizičko ulaganje materijalnih vrijednosti i dobara u stvaranju učinaka, odnosno to je prirodni izraz utrošenih elemenata radnog procesa²

Izdaci su smanjenje novčanih sredstava u blagajni i na računima u bankama na stalan tzv. normalni način

Rashodi su sva ulaganja u poslovni proces koja obuhvaćaju potrošnju dobara radi stvaranja učinaka i ostalu potrošnju dobara u poduzeću povezanu s nastankom izdatka. Rashod je negativna komponenta poslovnog uspjeha poduzeća, jer ukazuje na povećanje obveza ili smanjenje imovine i vlasničkog kapitala (može, ali ne mora biti u funkciji stvaranja učinka).

Zbroj novčanih izdataka koji se plaćaju svim proizvodnim čimbenicima koji su sudjelovali u stvaranju proizvoda zajedno sa izdacima za intermedijarna dobra, predstavlja ukupne troškove poduzeća. Jedan od temeljnih zadataka poduzeća, ukoliko želi ekonomski smislenu proizvodnju, je da svaki dan u razinu proizvodnje pokuša proizvesti s najmanjim mogućim troškovima. Upravo zbog toga, ukupne troškove se definira kao najniže ukupne izdatke potrebne da se proizvede određena količina proizvoda.³

Kako velike većine dobara koje ljudi žele nema u neograničenim količinama, potrebno je koristiti proizvodne čimbenike (rad, zemlju, kapital i poduzetničke sposobnosti) da bi se povećala dostupnost tih dobara za ljudsko korištenje.

¹ Broz, T., Dragija, S., Hladika, M., Mićin, M., „Upravljačko računovodstvo“, studija slučajeva, Zagreb, 2015., str. 98.

² Nestić, D., „Bilješka o proizvodnosti-definicija, mjerenje i povezanost s politikom plaća“, *Privredna kretanja i ekonomska politika*, Zagreb, 2005., str. 54-74.

³ Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M., „Ekonomija“, Sveučilište u Splitu, Split, 2007., str. 88.

Pri tome nijedan proizvodni čimbenik nije motiviran ući u proizvodni proces ukoliko ne očekuje određenu naknadu za svoje korištenje u proizvodnom procesu. Upravo ovo je razlog zbog kojeg postoje troškovi proizvodnje dobara i zbog kojeg se mora platiti određena cijena proizvoda ako se želi koristiti ekonomska dobra.⁴

Troškovi su vrijednosno izraženi utrošci elemenata radnog procesa i usluga te porezi i doprinosi neovisni o poslovnom rezultatu, a koji su nastali i koji su uzrokovani ostvarivanjem poslovnog učinka poduzeća⁵

Visina troškova ovisi o količini korištenih inputa i cijeni korištenih inputa. Tri su osnovne vrste troškova:

- **ukupni**
- **granični**
- **prosječni**

U literaturi se susreću razne podjele troškova u kojima su grupirani sa različitih aspekata.

Podjela troškova:

- Prirodne vrste troškova
- Ekonomski i neekonomski troškovi
- Direktni i indirektni troškovi
- Troškovi po mjestima i nositeljima
- Realizirani i naplaćeni troškovi
- Kratkoročni i dugoročni troškovi
- Troškovi proizvodnje i prometa
- Fiksni, varijabilni i polu fiksni troškovi
- Ostale podjele

Razvoj upravljanja troškovima može se povezati s razvojem dviju računovodstvenih disciplina i to troškovnim i menadžerskim računovodstvom.

⁴ Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M., „Ekonomija“, Sveučilište u Splitu, Split, 2007., str. 88.

⁵ Jelavić, A., Ravlić, A., Starčević, A., Šamanović, J., „Ekonomika poduzeća“, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 1993., str. 184.

Za upravljanje troškovima upotrebljavaju se podaci koje osigurava financijsko računovodstvo, ali i podaci i informacije koje daje troškovno računovodstvo.

Sa stajališta upravljanja troškovima, financijsko računovodstvo osigurava povijesne podatke o troškovima i informacije o ulozi troškova u računu dobitka/gubitka i bilanci. Troškovno računovodstvo je usmjereno na detaljno određenje strukture troškova i njihove klasifikacije prilagođene potrebama menadžera, na planiranje i kontrolu troškova te donošenje specifičnih menadžerskih odluka u području upravljanja troškovima.⁶

2.1. Prirodne vrste troškova

Podjela troškova na prirodne vrste smatra se temeljnom podjelom troškova, koja omogućava utvrđivanje svrhe zbog čega su određeni troškovi nastali. Također prirodni troškovi su bitni jer evidentiraju i prate troškove te su troškovi oblikovani u bilanci I računu dobiti I gubitka zbog čega je formalizirana računskim planom svakog poduzeća.

Pod prirodnim troškovima spadaju:

- Troškovi sirovine i materijala, energije, rezervnih dijelova i sitnog inventara
- Troškovi usluga
- Troškovi osoblja
- Troškovi dugotrajne imovine
- Nematerijalni troškovi – ostali
- Troškovi financiranja

2.1.1. Troškovi sirovine i materijala, energije, rezervnih dijelova i sitnog inventara

Troškovi proizvodnje u svom osnovnom pojmu obuhvaćaju troškove potrošnje materijala, energije, rezervnih dijelova I sitnog inventara, što računovođa naziva zajedničkim nazivom zalihe.

Troškovi proizvoda su proizvodni troškovi koji su direktno vezani uz proces proizvodnje proizvoda. Oni ulaze u vrijednost zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda i u tom obliku ostaju sve do razdoblja prodaje gotovih proizvoda kada se iskazuju kao rashodi.

⁶ Goleš, D., „Ekonomika poduzeća“, Veleučilište u Šibeniku, Šibenik, 2016., str. 111.

Nasuprot tomu, troškovi razdoblja su svi oni troškovi koji se ne kapitaliziraju kao imovina već se iskazuju kao rashodi računovodstvenog razdoblja u kojem su nastali.⁷

Troškovi materijala predstavljaju vrijednosno izražene utroške svih sirovina i materijala u toku obračunskog razdoblja bilo da se troši direktno u proizvodnom procesu ili izvan samog proizvodnog procesa.

2.1.2. Troškovi usluga

Pod troškove usluga spada:

- Prijevozne usluge
- Usluge održavanja
- Troškovi sajmova
- Troškovi zakupnina
- Troškovi komunalnih usluga
- Troškovi ostalih usluga

⁷ Perčević, H., Dražić, I., „Računovodstveni modeli ocjene profitabilnosti proizvoda“, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2006., str. 311.

2.1.3. Troškovi osoblja

Troškovi osoblja podrazumijeva neto plaće zaposlenicima i porezi i doprinosi na plaće i iz plaća zaposlenih

Slika 1. Zaposlenici Zračne luke Split

Izvor:

https://www.google.hr/search?q=zaposlenici+zracne+luka+split&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwin-bPRt-fcAhUPCuwKHd2SBiEQ_AUICygC&biw=1517&bih=701

2.1.4. Troškovi dugotrajne imovine

Pojam dugotrajne imovine podrazumijeva stalnost pojavnog oblika, imovina koja neće biti utrošena u jednom normalnom proizvodnom ciklusu, te nije namijenjena prodaji već korištenju u poslovnom procesu. Očekuje se da će se pretvoriti u novac u razdoblju dužem od godine dana ili u razdoblju koje je duže od trajanja poslovnog ciklusa.

Dugotrajna imovina dijeli se na:

- Materijalna imovina
- Nematerijalna imovina
- Financijska imovina
- Potraživanja

Troškovi dugotrajne imovine obuhvaćaju: amortizacija nematerijalne imovine te amortizacija materijalne imovine.

2.1.5. Nematerijalni troškovi- ostali

Pod ostalim nematerijalnim troškovima podrazumijevaju se:

- Dnevnice za službena putovanja i putni troškovi
- Naknade troškova zaposlenima
- Naknade članovima uprave
- Troškovi uporabe vlastitih proizvoda, robe i usluga za interne tekuće potrebe
- Premije osiguranja
- Bankovne usluge i troškovi platnog prometa
- Doprinosi, članarine i druga davanja
- Porezi koji ne ovise o dobitku
- Takse
- Ostali nematerijalni troškovi

Slika 2. Takse

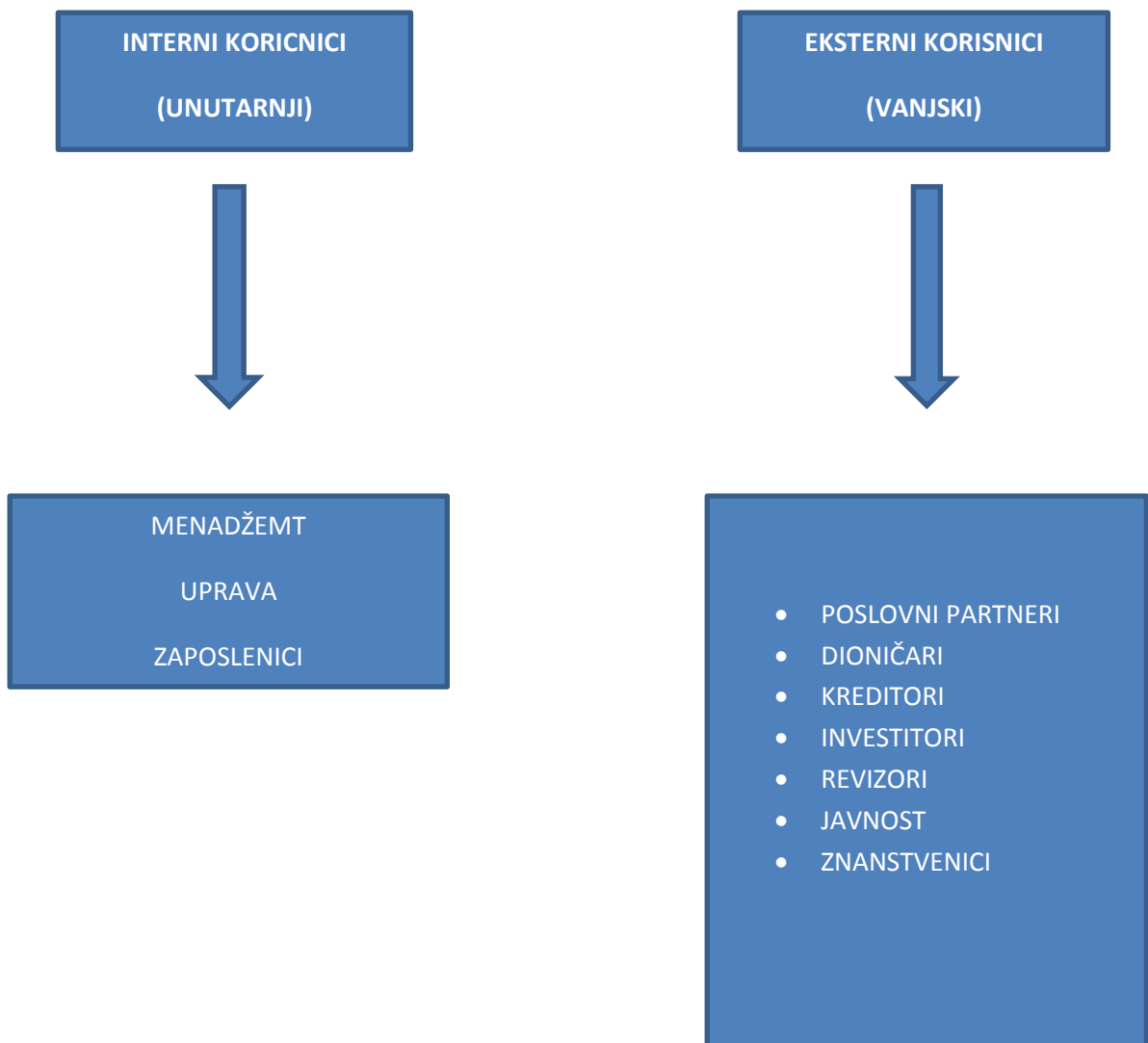
Izvor: <http://novalja.cool/?ispis=detalji&kat=69&novost=15810>

2.2. Definicija financijskih izvještaja te njihova struktura

Financijski izvještaji moraju istinito prikazivati financijsku situaciju, uspješnost poslovanja poduzeća te sposobnost poduzeća da ostvaruje pozitivan novčani tok.

Financijske izvještaje možemo definirati kao poslovni dokument na temelju kojeg poduzeća daje sve potrebne podatke o rezultatima poduzetih poslovnih transakcija osobama i organizacijama izvan poduzeća.

Shema 1. Korisnici financijski izvještaja

Izvor: Izrada autora prema knjizi „analiza financijskih izvještaja“

Svrha sastavljanja financijski izvještaja je pomoći korisnicima pri ocjeni financijskog položaja, profitabilnosti te novčani tokovi društva. Sukladno tome, temeljni financijski izvještaji glavni su izvor računovodstvenih informacija na temelju kojih se donose poslovne odluke.

2.2.1. Vrste financijskih izvještaja

Sastavljanje financijskih izvještaja propisano je zakonskim odredbama za pravne osobe, trgovačka društva te fizičke osobe s ciljem osiguranja informacija o financijskom stanju te njihovom poslovanju odnosno uspješnosti poslovanja.⁸

Poduzetnici se dijele na **Male, srednje i velike** poduzetnike prema kriterijima iz zakona o računovodstvu.

Poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od tri kriterija:

MALI PODUZETNICI

Ukupna aktiva- 32.500.000,00kn

Prihod- 65.000.000,00kn

Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine- 50

SREDNJI PODUZETNICI

Ukupna aktiva- 130.000.000,00kn

Prihod - 260.000.000,00kn

Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine- 250

VELIKI PODUZETNICI

Ukupna aktiva- 130.000.000,00kn

Prihod- 260.000.000,00kn

Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine- 250

⁸ „Financijski izvještaji“, Dostupno on-line: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8> , str. 59.

Financijski izvještaji prema Zakonu o računovodstvu dijele se na:

- BILANCA
- RAČUN DOBITI I GUBITKA
- IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TIJEKU
- IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA
- BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE

2.2.2. Bilanca

Bilanca je podloga za financijsku analizu, analizu zaduženosti, profitabilnosti, likvidnosti i aktivnosti, te je najvažniji financijski predmet revizije.

Računovodstvo podrazumijeva mjerenje, tumačenje i opisivanje ekonomskih aktivnosti određenog subjekta. Svrha računovodstva je da odgovorno prikaže financijsku sliku poslovnog subjekta na načelu trajnosti poslovanja - istinito, potpuno i prikladno za analize bez obzira da li subjekt posluje radi ostvarenja dobiti ili ne. Dvojno knjigovodstvo znači da se istodobno knjiže dvije stavke (duguje- potražuje) za svaku poslovnu promjenu, čime se osigurava ukupni obuhvat i praćenje kretanja imovine, obveza i vlasničke glavnice te njihova ravnoteža. Zasniva se na bilanci koja ima dvije, po vrijednosti jednake strane. S jedne strane je prikazana imovina, a s druge izvori imovine. Financijski rezultat vidljiv je na strani izvora imovine.⁹

Dakle bilanca je financijski izvještaj koja daje informacije o materijalnoj imovini, financijskoj imovini, obvezama (dugovima), kapitalu i rezervama. Bilanca je sastavljena u dva dijela aktive i pasive gdje je:

AKTIVA=PASIVA

IMOVINA=KAPITAL+ OBVEZE

⁹ „Bilanca“, Poslovni dnevnik, Dostupno on-line: <http://www.poslovni.hr/trzista/bilanca-je-najvazniji-dokument-tvrtke-149649>

Aktiva predstavlja u imovini protu stavku pasivi i prikazuje imovinu tvrtke. Sastoji se od:

- dugotrajna imovina
- kratkotrajna imovina

Dugotrajna imovina predstavlja onu imovinu koja se teže pretvara u novac. To je imovina čiji je vijek upotrebe duži od jedne godine. Nabavljena je da bi služila u proizvodnom procesu tvrtke kroz duže razdoblje. Nabavna vrijednost dugotrajne imovine tijekom pretpostavljenog korisnog vijeka trajanja prenosi na troškove preko amortizacije.¹⁰

Kratkotrajnu imovinu čini onaj dio imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u razdoblju kraćem od jedne godine.

Pasiva- izvori imovine

Pasiva je dio bilance poduzeća koji obuhvaća

1. Obveze (kratkoročne i dugoročne)
2. Vlasnički kapital

U pasivi se evidentiraju obveze prema izvorima onih sredstava koja u aktivi bilance stanja funkcioniraju u egzistencijalnim oblicima. Može se reći da se vrijednost imovine u pasivi iskazuje prema vlasnosti i ročnosti. Prema kriteriju ročnosti pozicije se pasive mogu rasporediti prema načelu:

- padajuće ročnosti (od vlasničkog kapitala prema kratkoročnim obvezama)
- rastuće ročnosti (od kratkoročnih obveza prema vlasničkom kapitalu).

¹⁰ Bolfek, B., Stanić, M., Tokić, M., „Struktura bilance kao pokazatelj lošeg poslovanja“, Veleučilište u Slavanskom Brodu, Slavonski Brod, 2011., str. 10.

Dvostruko prikazivanje imovine poduzeća, tj. jedanput po pojavnom obliku i funkciji (aktiva), a drugi put po vlasnosti i ročnosti (pasiva) uzrokuje postojanje bilančne ravnoteže, tj. ukupna pasiva mora biti jednaka ukupnoj aktivi. U bilanci stanja po foliju pasive se bilježi na desnoj strani bilance stanja, dok se u bilanci stanja po pagini bilježi ispod aktive.

U dugoročne obveze spadaju sve obveze poduzeća koje dospijevaju na rok duži od jedne godine. Najznačajniji oblik dugoročnih dugova su krediti od banaka ili drugih financijskih institucija, te obveze po emitiranim dugoročnim vrijednosnim papirima. Kratkoročne obveze je potrebno podmiriti u kraćem vremenskom roku koji nije duži od godine dana. To su uglavnom obveze prema dobavljačima za nabavljenu robu, materijal, obveze za izvršene usluge, obveze za plaće, kratkoročni krediti koji dospijevaju u roku kraćem od jedne godine, obveze za porez, emitirani kratkoročni vrijednosni papiri koje je emitiralo poduzeće s rokom dospijevanja od jedne godine.¹¹

Dakle imovina je sve ono što nam stvara prihod, a obaveze su sve ono što nam ga umanjuje. Drugim riječima: Aktiva odnosno imovina je ono što stavlja novac u naš džep, a pasiva ili obaveza je ono što nam uzima novac iz džepa.

Slika 3. Struktura bilance

AKTIVA	=	PASIVA
<p><u>DUGOTRAJNA IMOVINA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nekretnine i oprema - nematerijalna, financijska i dr. 		<p><u>VLASTITI KAPITAL:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljni (upisani) kapital - dobit (neisplaćena tekuća, zadržana i preraspoređena) - gubitak (smanjuje vrijednost)
<p><u>KRATKOTRAJNA IMOVINA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zalihe - potraživanja - novac i dr. 		<p><u>TUĐI KAPITAL (OBVEZE):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - dugoročne obveze - kratkoročne obveze

Izvor:

https://www.google.hr/search?q=struktura+bilance&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiX_MKfpJzcAhULM-wKHfEDAsgQ_AUICigB&biw=1517&bih=705#imgrc=StwYYX9DXodyeM

¹¹ Bartulović, M., „Regulatorni okvir financijskog izvještavanja“, Split, 2013., str. 25.

2.2.3. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je financijski izvještaj koji prikazuje ostvarene prihode, rashode i financijski rezultat za određeno poslovno razdoblje, npr. od 1. siječnja do 31. prosinca tekuće godine. Povezanost računa dobiti i gubitka s bilancom je razlika između prihoda i rashoda, s tim da u pasivi porez na dobit povećava obveze, a neto dobit kapital.¹²

Slika 4. primjer računa dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA	
Poslovni prihodi	1.000
Prihodi od prodaje u zemlji	1.000
Prihodi od prodaje u inozemstvu	0
Ostali poslovni prihodi	0
Financijski prihodi	15
Prihodi od kamata	0
Pozitivne tečajne razlike	15
Izvanredni prihodi	0
UKUPNI PRIHODI	1.015
Poslovni rashodi	730
Materijalni troškovi i troškovi prodane robe	610
Troškovi osoblja	100
Amortizacija	20
Ostali troškovi	0
Financijski rashodi	10
Rashodi od kamata	0
Negativne tečajne razlike	10
Izvanredni rashodi	0
UKUPNI RASHODI	740
DOBIT/GUBITAK prije poreza	275
POREZ 20%	55
NETO DOBIT/GUBITAK	220

izvor: <https://www.imamnovac.com/Razumijevanje-financijskih-izvjestaja/56.aspx>

Na slici br. 4 prikazan je primjer računa dobiti i gubitka na primjeru neke tvrtke xxx. Kao što je vidljivo na slici tvrtka je ostvarila dobit od 220.000,00kn isto tako možemo vidjeti da se račun dobiti i gubitka dijeli na :

- Prihod
- Rashod
- Financijski rezultat

¹²„Financijski izvještaji“, Dostupno on-line: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8> , str.63.

Prihod utječe na povećanje kapitala iz čega proizlazi:

PRIHODI – RASHOD = FINANCIJSKI REZULTAT

Prihodi su vrijednost prodanih dobara i usluga koje su iskazane kroz obračunsko razdoblje. Povećanjem prihoda utječe se na povećanje kapitala. Osim prihoda iz redovite djelatnosti, mogu se javiti i druge vrste prihoda, kao npr. prihodi od kamata, tečajnih razlika, s osnove viškova na zalihama, uporabe robe za vlastite potrebe i sl.¹³

PRIHODI:

- povećanje dobara u poduzeću tako dugo dok to predstavlja ostvarenje primitka te se priznaju i evidentiraju onda kada su stvarno nastali i kada su izvjesni
- povećanje glavnice, osim povećanja koje proizlazi iz uplata vlasnika
- povećanje imovine, smanjenje obveza

Po njihovom pojavnom obliku u poslovnom procesu mogu se pojaviti kao:

1. Redovni prihodi
2. Financijski prihodi
3. Izvanredni prihodi

Rashodi nastaju kao posljedica trošenja, odnosno smanjenja imovine ili povećanja obveza, stoga čine negativnu komponentu financijskog rezultata. Rashodi su troškovi sadržani u prodanim proizvodima i uslugama, uključuju plaće zaposlenika, najamnine, troškove usluga, amortizacije, kamata i sl. Rashodi se često nazivaju i troškovima poslovanja, te se priznaju prema načelu sučeljavanja prihoda i rashoda¹⁴

PRIHOD – RASHOD = DOBIT ILI GUBITAK

Također rashode dijelimo na: REDOVNE, IZVANREDNE I FINANCIJSKE

¹³Žager, K., Žager, L., „Analiza financijskih izvještaja“, Masmedia, Zagreb, 1999., str. 48.

¹⁴Žager, K., Žager, L., „Analiza financijskih izvještaja“, Masmedia, Zagreb, 1999., str. 47. i 48.

Sučeljavanjem ukupnih prihoda i rashoda utvrđuje se bruto financijski rezultat, odnosno dobit ili gubitak prije oporezivanja. Ako je poduzeće poslovalo s dobitkom, utvrđuje se obveza poreza na dobit koja se umanjuje od bruto financijskog rezultata, a konačni je rezultat neto dobit ili gubitak poduzeća¹⁵

2.2.4. Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom tijeku daje nam informacije o novčanim primicima i novčanim izdacima od poslovnih aktivnosti, o primicima i izdacima iz financijskih aktivnosti te onima iz investicijskih aktivnosti. Ovaj izvještaj pruža nam i podatak o stanju novca na računu u početku razdoblja i na kraju razdoblja. Izvještaj o novčanom toku prikazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca. Osnovni elementi ovog izvještaja su primici i izdaci novca. Razlika između primitka i prihoda je u tome što se prihodi priznaju onda kada su nastali a ne kada je novac stvarno primljen ili isplaćen.¹⁶

Novčane primitke i izdatke nastale u određenom poslovnom razdoblju prikazuje izvještaj o novčanom tijeku. Razlikujemo novčani tijek od:

- **Poslovnih aktivnosti** – glavne aktivnosti poduzeća koji stvaraju prihod te imaju najveći utjecaj na financijski rezultat poduzeća dobit ili gubitak
- **Investicijskih aktivnosti** – vezane su uz promjene na dugotrajnoj imovini
- **Financijskih aktivnosti**¹⁷ - vezane za financiranje poslovanja

Za sastavljanje izvještaja o novčanom tijeku koriste se dvije metode: **IZRAVNA I NEIZRAVNA**

Primjenom izravne metode prema bruto načelu u izvještaj o novčanom toku unose se svi primici i izdaci od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Korištenjem neizravne metode novčani tokovi od poslovne aktivnosti utvrđuju se polazeći od neto dobiti, koja se korigira za prihode i rashode koji nisu novčani priljevi i odljevi i za promjene nenovčanih pozicija aktive i pasive u obračunskom razdoblju. Neizravna metoda se više koristi u praksi.¹⁸

¹⁵Parać, B., "Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje", Intergrafika, Zagreb, 2011., str. 83.

¹⁶ „Računovodstvo i financije“ dostupno on-line: <http://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/>

¹⁷ „Financijski izvještaji“, Dostupno on-line: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8>, str. 66

¹⁸ „Financijski izvještaji“, Dostupno on-line: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8>, str. 67

2.2.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Zadržana dobit ili zarada čini dio vlasničke glavnice, odnosno kapitala. Primarno se formira iz ostvarene dobiti i čini dio dobiti koje poduzeće zadržava za unapređenje svog poslovanja. Ovaj izvještaj zapravo pokazuje politiku raspodjele dobiti na dio koji pripada vlasnicima i na dio koji se zadržava u poduzeću.¹⁹

U izvještaju o promjenama kapitala moraju se iskazati sljedeće pozicije:

- Dobit ili gubitak
- Sve stavke prihoda ili rashoda
- Dodatna ulaganja vlasnika i visine izglasanih dividendi
- Ukupna sveobuhvatna dobit
- Financijski troškovi
- Porezni rashod

2.2.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke iz financijske izvještaje sastavljaju svi poduzetnici i dostavljaju ovlaštenim institucijama. Izrađuju se prema podacima iz ostalih financijskih izvještaja. Bilješke prezentiraju računovodstvene politike koje su korištene pri izradi financijskih izvještaja te daju dopunu i razradu podataka koje sadrži bilanca i račun dobiti i gubitka. U bilješkama se opisuju npr. metode koje su korištene za obračun amortizacije dugotrajne imovine, metode za obračun utroška zaliha kao i troškova prodanih zaliha, a koje su utjecale na financijski rezultat poslovanja. Sadržaj i oblik bilješki nije propisan, tako da se ovisno o specifičnostima poslovanja pojedinog trgovačkog društva, procjenjuje koje informacije obuhvatiti dodatnim objašnjenjima korištenih računovodstvenih postupaka i politika. Smjernice za sadržaj bilješki daju računovodstveni standardi²⁰

¹⁹ Grubišić. A., „Osnove računovodstva“, Veleučilište u Šibeniku, Šibenik.,2016., str., 20

²⁰ „Financijski izvještaji“, Dostupno on-line: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8> str. 69

Zadaće bilješki uz financijska izvješća su:²¹

- pružiti informaciju na temelju kojih se sastavljaju financijski izvještaji
- biti na sustavni način označene kako bi se na odgovarajući način povezale s odnosom informacija u financijskim izvještajima
- prikazati računovodstvenu politiku poduzeća za buduće poslovne događaje
- objaviti informacije koje zahtijevaju MRS
- prikazati dodatne informacije (npr broj zaposlenih)

Bilješke mogu biti prikazane u obliku teksta, tablica, grafikona i sl.

Financijski izvještaji objavljuju se :

- FINA
- Registar godišnjih financijskih izvještaja
- HANFA- Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
- Javna informacijska knjižnica

²¹ Dražić, I., i dr., „Računovodstvo“, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2010., str. 68.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA NA PRIMJERU ZRAČNE LUKE SPLIT

Sustav zračnog prometa je složen sustav kojeg karakterizira međusobna povezanost i usklađenost tehnike, tehnologije, organizacije i ekonomike. To upućuje na važnost usklađivanja razvoja zračnog prometa sa razvojem gospodarstva u cjelini. Njegovo značenje određuje funkciju sigurnog, brzog i redovitog putničkog i cargo prometa. Sukladno tome poslovna strategija je planiranje optimalnih kapaciteta, broja ljudi kako bi se zadovoljile usluge i osigurali ravnomjeren razvoj.

Zračna luka Split se nalazi na 2/3 svoje površine u Kaštelima. Jedna je od 9 većih zračnih luka u Hrvatskoj. Osim zračne luke Split postoje još i zračne luke u Zagrebu, Osijeku, Puli, Rijeci, Lošinj, Zadru, Braču i Dubrovniku.

Zračna luka Split je po svojoj važnosti pri samom vrhu. Split je drugi grad po veličini u Hrvatskoj što daje veću važnost Zračnoj luci Split jer je veća gravitirajuća regija. Gravitirajuća regija predstavlja prostor sa kojeg gravitiraju svi putnici prema zračnoj luci. Gravitirajuća regija zračne luke Split je dio Bosne i Hercegovine, dio Dalmacije od Šibenika do Ploča uključujući otoke i Zagoru. To se odnosi na oko milijun ljudi.

Slika 5. Zračna luka Split

Izvor: <http://apolitici.hr/vlada-dala-suglasnost-zaduzenje-hrvatskih-cesta-zracne-luke-split/>

3.1. Opći podaci o poduzeću

Poduzeće Zračna luka Split, društvo je s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) ili Split airport L.t.d. sa sjedištem u Kaštel Štafiliću, Cesta dr. Franje Tuđmana 1270.²²

3.2. Predmet poslovanja

Zračna luka Split je društvo koje obavlja sljedeće djelatnosti:

- Trgovina na malo u specijaliziranim prodavaonicama,
- Restorani,
- Barovi,
- Kantine i opskrba pripremljenom hranom (CATERING).
- Redoviti prijevoz putnika u gradskom i prigradskom prometu,
- Ostali cestovni i kopneni prijevoz,
- Redoviti zračni prijevoz,
- Izvanredni zračni prijevoz,
- Skladištenje robe i špedicija (CARGO),
- Djelatnost u zračnim lukama – 63.23.1 (osnovna djelatnost)
- Iznajmljivanje vlastitih nekretnina
- Promidžba; propaganda,
- Prodaja u slobodnim carinskim prodavaonicama (DFS- Duty Free Shop),
- Zastupanje stranih osoba,
- Registriranje za međunarodne agencijske poslove,
- Konsignacijske djelatnosti,
- Turistička djelatnost.

²² <http://www.split-airport.hr/index.php?lang=hr>

Slika 6. Duty free Shop

Izvor: <http://www.split-airport.hr/index.php?lang=hr>

3.3. Temeljni kapital i temeljni ulozi

Sukladno odredbama Zakona o zračnim lukama članovi društva pojedinačno su:

1. Republika Hrvatska 55%,
2. Splitsko-dalmatinska županija 15%,
3. Grad Kaštela 15%,
4. Grad Trogir 10%,
5. Grad Split 5%

Temeljni kapital društva iznosi: **385.300.000,00** kuna.

3.4. Povijest

Zračna luka Split otvorena je za promet 25. studenog 1966. godine. Smještena u središtu srednje-dalmatinske regije, pokriva potrebe zračnog prometa priobalja, od Makarske do Šibenika, te Brača, Hvara, Šolte i drugih otoka.

Povezivanje Dalmacije s različitim destinacijama u zemlji i inozemstvu od velikog značaja je ne samo za domaće putnike i gospodarstvenike, nego i za približavanje naših turističkih kapaciteta Europi i svijetu. Površina stajanke od 200 x 112 m, sa 6 pozicija za parkiranje zrakoplova, zbog povećanih potreba prometa već 1967. godine proširena je na 300 x 112 m, s dodatne 4 pozicije za parkiranje.

Planirani broj od 150 000 putnika godišnje premašen je već 1968. godine. Porast zanimanja turista, prodaje turističkih aranžmana, a time i prometa u Zračnoj luci Split nastavlja se i slijedećih godina da bi kulminirao 1987. godine, s ukupno 1 151 580 putnika i 7 873 zrakoplova.

Nakon 1988. godine uslijedio je pad prometa uzrokovan političkom krizom izazvanom težnjom republika bivše SFRJ za nezavisnošću, a u rujnu 1991. godine Zračna luka Split zatvorena je za sav promet zbog rata.

Ponovno otvaranje uslijedilo je početkom travnja 1992. godine. Promet civilnih putnika i zrakoplova bio je minimalan, ali je zato promet vojnih zrakoplova, putnika i tereta stalno rastao. Prevezeno je tisuće tona humanitarne pomoći, vojne opreme, te tisuće vojnika koji su sudjelovali u mirovnim misijama. Od 1992. do 1995. godine u Zračnu luku Split sletjelo je i poletjelo ukupno 37 423 zrakoplova.

U godinama koje su slijedile dolazi do pada prometa vojnih zrakoplova koji ne prati znatnije povećanje prometa civilnih zrakoplova. Ukupni promet zrakoplova opada, a promet putnika kreće se oko 500 000 putnika godišnje.

Slika 7. Zračna luka Split 1966.

Izvor: <http://www.split->

[airport.hr/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=17:povijest&Itemid=152&lang=hr](http://www.split-airport.hr/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=17:povijest&Itemid=152&lang=hr)

Republika Hrvatska obnavlja hotele i prateću infrastrukturu, sigurnosno stanje je neupitno, a hrvatski turizam se polako ali sigurno vraća na europska i svjetska tržišta, što je vezano i za porast zračnog prometa. Zračna luka Split već od 2000. godine bilježi povećanje broja putnika, 2006. ostvaruje milijuntog putnika, a 2008. godine premašuje 1.200.000 putnika. U 2016. godini ostvaruje 2.000.000 putnika.

Zračna luka Split prati potrebe svih korisnika, od zrakoplovnih kompanija, turističkih i putničkih agencija do onih najznačajnijih, putnika, i nastoji pružiti što kvalitetnije usluge u skladu sa svjetskim standardima na području njihove djelatnosti. Obnavljaju i nabavljaju pouzdanu suvremenu opremu za opsluživanje zrakoplova i putnika, vrši redovnu obuku osoblja sukladno propisima međunarodnog zračnog prometa i potreba zračnih prijevoznika. 2004. godine proširen je putnički terminal, a 2010. izgrađena je nova stajanka za zrakoplove.

Zračna luka Split danas

U 2017. godini započinje izgradnja novog putničkog terminala. Riječ je o investiciji vrijednoj 455 milijuna kuna, u koju je uračunata i kupnja zemljišta u Resniku površine oko 50 tisuća metara četvornih od "Kaštelanskih staklenika". Prema procjenama, u putnički terminal investirati će se 360 milijuna kuna, a 40 milijuna kuna u parkiralište i autobusni terminal. Za pokriće investicije osiguralo se 130 milijuna kuna vlastitih gotovinskih sredstava, dok će se ostatak financirati iz kredita razvojnih banaka, koji će se vraćati iz poslovanja Zračne luke idućih godina.

Nova zgrada graditi će se između postojećeg putničkog terminala i stajanke, stavljene u funkciju 2011. godine. Imati će ukupnu površinu 34 500 kvadrata, dok postojeća, za usporedbu ima 12 000 kvadrata. Kapacitet postojećeg i novog dijela biti će dovoljan za 2, 5 milijuna putnika godišnje prema IATA standardu A, što znači i mogućnost primanja d 3,5 milijuna putnika po standardu C. Standard se određuje po broju kvadrata na jednog putnika i različit je za pojedine dijelove zračne luke, za prostor za dolaske, prostor ispred granične linije i ostale.

Slika 8. Putnička zgrada zračne luke Split

Izvor: http://www.split-airport.hr/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=18:putnicka-zgrada&Itemid=152&lang=hr

ZANIMLJIVE BROJKE

12 000 kvadrata – stara zgrada

34 500 kvadrata – nova zgrada

2 000 000 putnika 2016. – rekord

120 metara biti će dug pješački most

Nova zgrada putničkog terminala imati će tlocrtnu površinu 90 puta 120 metara. Ukupna površina od 34 500 kvadrata biti će raspoređena na podrumski dio, u kojemu će se nalaziti sustav za sortiranje i sigurnosni pregled prtljage; prizemlje predviđeno za dolaske putnika i granični prijelaz u dolasku; kat na kojemu će biti prostor za odlaske i sigurnosnu kontrolu putnika u odlascima; te komercijalni sadržaji: restorani, kafići, duty free shop... Iznad kata, u jednom dijelu, nalaziti će se galerija s pogledom na more te business-salonom za putnike business-klase.

3.5. Organizacijska struktura

Organi Zračne luke Split su:

1. **UPRAVA**
2. **NADZORNI ODBOR**
3. **SKUPŠTINA**

1. **UPRAVA** - sastoji se od 1 člana – direktora društva kojeg imenuje Skupština svojom odlukom. Skupština Upravu odnosno direktora može opozvati u svako doba. Uprava društva – direktor vodi sve poslove društva na vlastitu odgovornost s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, poštujući interese zaposlenika i svih članova društva. Uz to direktor zastupa društvo samostalno i pojedinačno. Uprava zaključuje ugovore i vrši druge pravne radnje, zastupa društvo pred sudovima i drugim pravnim organima vlasti, zastupa društvo s neograničenim ovlastima kako u domaćem tako i u inozemnom trgovinskom prometu.

Uprava društva – direktor organizira i rukovodi procesom rada društva, samostalno donosi odluke i odgovoran je za zakonitost rada društva temeljem istog vrši sljedeće poslove:

- Predlaže osnovne poslovne politike i mjere za njeno provođenje,
- Predlaže plan i program rada društva te plan razvoja društva i mjere za njegovo provođenje,
- Utvrđuje mjere unapređenja rada društva i procesa rada u društvu,
- Podnosi izvještaj nadzornom odboru i u Skupštini o rezultatima poslovanja,
- Izvršava odluke i upute skupštine i Nadzornog odbora,
- Odlučuje o potrebi zasnivanja radnog odnosa,
- Zaključuje ugovore o radu te odlučuje o pravima i obvezama zaposlenika,
- Donosi opće akte društva,
- Obavlja sve druge poslove predviđene zakonom i za sve to prima naknadu za svoj rad, a visinu naknade određuje Nadzorni odbor.

2. **NADZORNI ODBOR** - nadzire vođenja poslova društva. Sastoji se od 7 članova. Članovi Nadzornog odbora u načelu se biraju iz redova stručnjaka tj. iz područja bitnih za poslovanje društva.

Bira ih Skupština društva, a na temelju obrazloženja prijedloga članova društava u pisanom obliku. O svakom kandidatu biranog člana izjašnjavaju se pojedinačno. Mandat traje 4 godine s tim da ih se može ponovo birati u taj odbor. Mandat počinje teći od prve predsjedajuće sjednice.

Nadzorni odbor obavlja naročito ove poslove:

- Nadzire vođenje poslova društva
- Pregledava i ispituje poslovne knjige i dokumentaciju društva (blagajnu, vrijednosne papire i druge stvari) u okviru čega može koristiti svoje članove ili stručnjake izvan društva,
- Podnosi Skupštini pisani izvještaj o obavljenom razvoju,
- Djeluje kao drugostupanjski organ u pogledu svih pitanja i djeluje po drugim pitanja utvrđenim zakonom ili ugovorom.
- Zastupa društvo prema upravi ako dođe do spora između uprave i društva,
- Nadzorni odbor može donositi odluke ako se na sjednici prisustvuje 5 članova od mogućih 7, svaki član Nadzornog odbora ima 1 glas, a odluka se donosi većinom glasova od ukupnog broja njegovih članova.
- Nadzorni odbor može donositi odluke i bez održavanja sjednice, ali se takve odluke moraju potvrditi na prvoj sljedećoj sjednici odbora.

Članovima Nadzornog odbora pripada nagrada za rad čiji se iznos utvrđuje svake godine odlukom Skupštine društva.

3. **SKUPŠTINA** – treći je organ društva. Sastoji se od 5 članova. Članovi društva donose odluke na Skupštini koju održavaju po potrebi, a najmanje jednom godišnje i tada obično usvoje plan. Skupštinu društva čine članovi društva, a oni su redom: Republika Hrvatska 55%, Splitsko-dalmatinska županija 15%, grad Kaštela 15%, grad Trogir 10% i grad Split 5%. Članovi društva na skupštini sudjeluju putem zakonskih zastupnika ili punomoćnika na temelju pisane punomoći. Punomoć mora biti ovjerena kod javnog bilježnika. Skupština se u pravilu održava u sjedištu društva ili u drugom mjestu kojeg odredi uprava. Glasovi u skupštini društva raspoređeni su na način da npr. 1 glas Republike Hrvatske iznosi 55%, tj. da članovi društva pri sklapanju ugovora drže 55%, 15%, 15%, 10% i 5% glasova.

Skupština je naročito ovlaštena:

- Odlučivati o izboru i opozivanju Nadzornog odbora,

- Imenovanju i opozivu Uprave društva,
- Financijskom izvješću društva te uporabi ostvarene dobiti i pokrivanje gubitaka,
- Mjerama za ispitivanje i nadzor poslovanja i izbor revizora financijskih izvješća društva,
- Mijenjati i dopunjavati ugovor i zahtijevati da upravo pisano dostavi sve podatke o poslovanju i financijskom položaju društva,
- Odlučivati o podjeli, povlačenju poslovnog udjela, te prijenosu poslovnih udjela ili njegovih dijelova na osobe koje nisu članovi društva, te o svim drugim pitanjima koji su joj stavljeni u nadležnost zakona.

Skupštinu društva saziva Uprava tj. direktor, no može je sazvati i svaki član društva ukoliko ima posebne zahtjeve. Ovlaštena je donositi odluke ako na njoj prisutni članovi predstavljaju najmanje 70% temeljnog kapitala društva, a ako na Skupštini ne bude članova toliko zastupljenog temeljnog kapitala onda se Skupština odgađa.

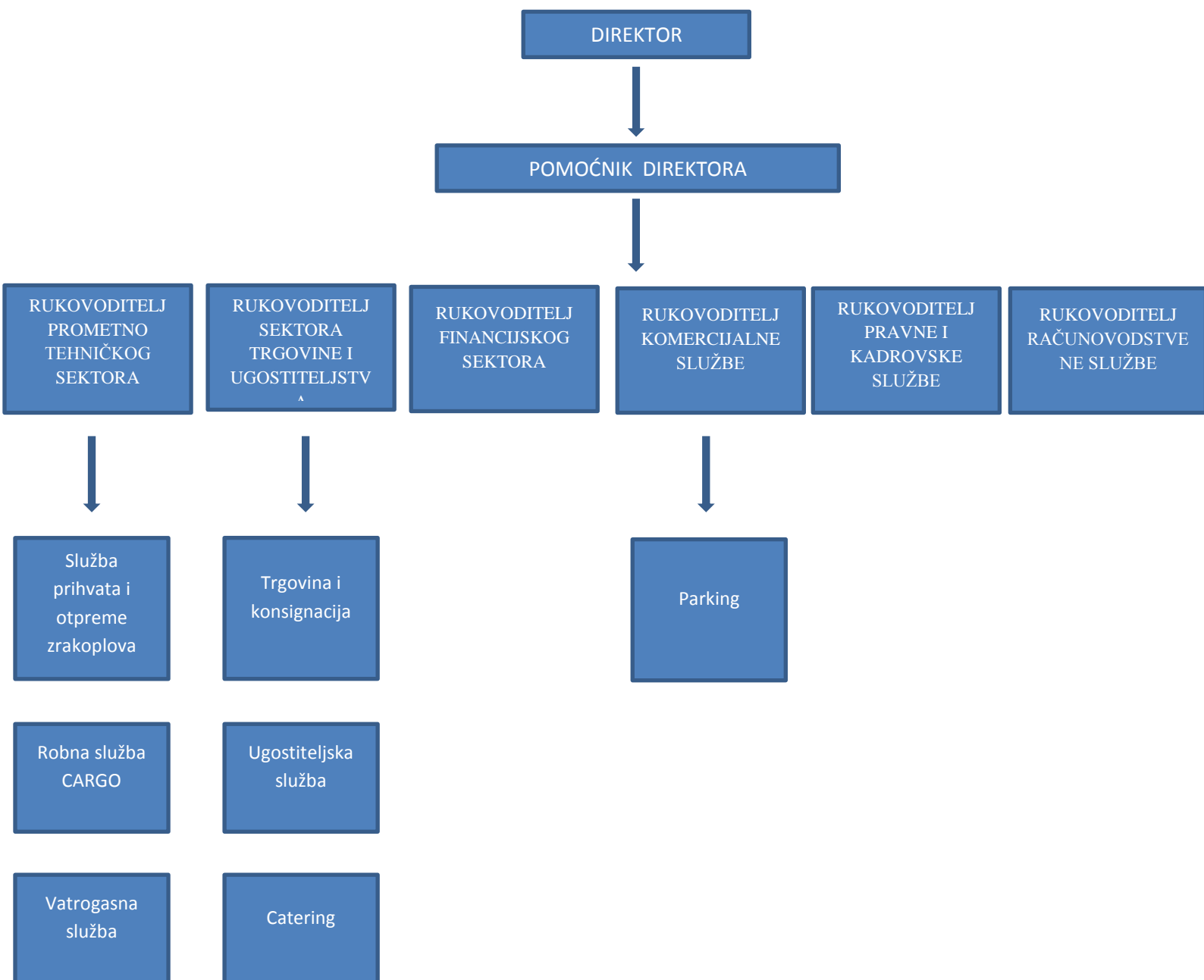
Članovi društva raspolažu brojem glasova kako je to određeno ugovorom, svakih 1% udjela u temeljnom kapitalu daje 1 glas. Ako zakonom za odlučivanje o ovim pitanjima nije drugačije određeno Skupština donosi odluke većinom danih glasova, a svi glasovi kojima raspolažu članovi društva moraju biti evidentirani u knjizi udjela. Knjigu udjela dužna je voditi Uprava društva.

Skupštinom predsjedava predsjednik kojeg članovi društva biraju većinom glasova. U slučaju njegove spriječenosti predsjednik će za presjedanje Skupštinom odrediti nekog od članova Nadzornog odbora. Ako to nije odredio, Skupštinom će presjedati najstariji član Nadzornog odbora.

Svaki član društva snosi troškove koji mu nastaju zbog sudjelovanja u Skupštini, a troškove pripreme i održavanja snosi društvo.

Dobit koje društvo iskazuje temeljem poslovnog izvještaja Skupština društva raspodjeljuje na sredstva rezerve i sredstva za raspodjelu članovima društva. Društvo u principu podmiruje gubitak iz sredstva rezervi, a ako sredstva nisu dostatna za pokrivanje troškova Skupština donosi odluku sukladno udjelima društva.

Shema 2. Organizacijska struktura zračne luke Split

Izvor: Izrada autora prema podacima Zračne luke Split

3.6. Prodaja

Osnovni prihodi Zračne luke Split od kojih se financira dolaze od osnovnih usluga:

- Handling - prihvat i oprema zrakoplova, putnika, robe, prtljage i pošte,
- Lighting - osvjtljenje putnih staza i ostalog,
- Landing - slijetanje,
- Parking – parkiranje zrakoplova,
- Putnički servis (passengerservicecharge) – obuhvaća naknadu za sve komercijalne usluge i sadržaje u okviru i izvan Zračne luke Split.

Postoje i druge usluge na zahtjev, pa se tako mogu zatražiti usluge od strane avio kompanije npr. prijevoz putnika autobusom, prijevoz posada od Zračne luke Split do hotela i sl.

U okviru segmenta ugostiteljstva imaju tzv. Catering – odjel broji 20 – 30 ljudi koji su zaduženi za pripremu hrane, pića i ostalih potrepština za odnošenje na zrakoplov.

Usluge robne službe – Cargo – pružanje špediterskih usluga, otpremničkih usluga i usluga skladištenja, izdavanja robe. Posredovanje kod odašiljanja i primanja robe u avio prometu (npr. posljednjih godina avio prijevoz tune – izvoz na Japanskog tržišta).

Razlikujemo:

- AERO NAUTICAL REVENUES
- NON-AERO NAUTICAL REVENUES.

Osnovni cor-business je Aero nautical revenues koji podrazumijeva prihode izravno od osnovnih aerodromskih usluga, a naplaćuje se od aviokompanija koje lete preko Zračne luke Split. Dok u Non-aeronauticalrevenues spadaju prihodi od usluga koje nisu izravno povezani uz avijaciju, kao kod iznajmljivanja poslovnog prostora, iznajmljivanje reklamnog prostora u Zračnoj luci Split i usluge javnog parkinga. Poslovi Zračne luke Split orijentirani su na osnovnu uslužnu djelatnost – turizam.

Zračna luka Split regionalna je međunarodna charter zračna luka u kojoj se 75% ukupnog prometa Zračne luke Split odvija se u ljetnom redu letenja, koji traje od kraja travnja do kraja listopada. Tijekom zimskog reda letenja odvijaju se redoviti letovi koji čine 25% ukupnog prometa Zračne luke Split, a odvija se većim dijelom od strane Croatia Airlines-a članica od Star Alliance čiji je predvodnik Lufthansa, na koju otpada 60% ukupnog broja letenja. Orijentirana je većinom na linijski promet. Pored Croatia Airlines-a, u Hrvatskoj postoje još avio kompanija kao što su: Air Adriatic iz Rijeke, Trade Air čiji je brand Sun Adria i koji su orijentirani na charter letove i Dubrovnik Airline koja je od nabrojanih najnovija i u svojoj ponudi ima tek 2 aviona.

3.7. Osnovne aerodromske usluge

Osnovno poslovanje temelji se na međunarodnim ugovorima i organizacijama od kojih izdvajamo dvije najvažnije zračne organizacije koje donose glavne odluke o reguliranju zračnog prometa: ICAO (International Civil Aviation Organisation) organizaciju čije je sjedište u Montrealu u Kanadi. To je krovna organizacija civilnog zračnog prometa gdje se donose osnovne odluke o sigurnosti zračnog prometa.

Kao organizaciju možemo još izdvojiti i IATA (International Airlines Transport Association) – međunarodna udruga zračnih prijevoznika pod koju spada i SGHA – Standard Ground Handling Agreements. SGHA je međunarodno prihvaćen i unificiran dokument na kojem se temelji cjelokupno organiziranje poslovanja između posrednika. Prihvaćaju ga svi sudionici u zračnom prometu kako bi regulirali svoje međusobne i međunarodne odnose (prometne, tehničke,...).

Ovaj ugovor sastoji se od:

1. Osnovnog ugovora (Mainagreement),
2. ANEX-A u koji su pobrojane sve usluge koje se mogu tražiti,
3. ANEX-B u koji su pobrojane sve dogovorene usluge.

- 1 **Osnovni ugovor** sadrži osnovne postavke – tko, što, kako, kada, na temelju čega, dogovor oko odgovornosti za štetu, odgovornost prijevoznika, odgovornost handling kompanije, itd.
- 2 **ANEX-A** sadrži sve pobrojane po selekcijama i paragrafima sve usluge u prihvatu i opreme zrakoplova, putnika, carga i pošte, predstavljanje, administracija i nadzor, usluge putnicima, kontrola utovara, potpora, sigurnost,...Revizija ANEX-A provodi se svakih 5 godina.
- 3 **ANEX-B** je komercijalna strana ugovora koja se bazira na težini koja je osnova za formiranje cijena – M.T.O.W. (MaximumTakeOffWeight), Seats/Configuration (u tonama). Određena kompanija zatraži određenu uslugu, a onda međusobno pregovaraju o tim uslugama.

Dogovorene usluge podrazumijevaju pravi ugovor između handling agenta (ZL Split) koja pruža zemaljske usluge, usluge prihvata pošte i prtljage,.. i kompanije avio prijevoznika. Definiraju se cijene, popusti odgovornosti u slučaju štete, odgovornost iz djelatnosti - postoji i polica osiguranja, način plaćanja npr. plaćanje gotovinom bilo kojom konvertibilnom valutom, plaćanjem karticama (Visa, Diners, Airrouting, Multiservice i Avcard), usluge na kredit-avansno plaćanje koje podrazumijeva predkalkulaciju na temelju tonaže zrakoplova, konfiguracije, vremena letenja,... i shema plaćanja. Šalju se predračuni za bilo tjedno, mjesečno, polugodišnje ili godišnje i kada određeni iznos sjedne na račun Zračne luke Split, avio kompanije mogu koristiti njene usluge. Svakih 15 dana na temelju ostvarenog prometa faktorni odjel iz sektora prometa ispostavlja račun avio kompanijama. Ako ne žele plaćati avansno traži se depozit ili bankovna garancija prvoklasne banke koja vrijedi do kraja godine obično u vrijednosti mjesečnog iznosa prometa koji ostvaruju.

4.1. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza usmjerena je na razmatranje strukture financijskih izvještaja, te se najčešće definira kao "uspoređivanje financijskih podataka (pozicija financijskih izvješća) u jednoj godini"²³

U vertikalnoj analizi bilance aktiva i pasiva se označavaju sa brojem 100 i predstavljaju konstantnu veličinu, a sve druge pozicije se stavljaju u odnos s njima kako bi se odredio postotni odnos svih ostalih varijabli. Dakle, to je usporedba pojedine pozicije iz financijskih izvještaja u odnosu na uzetu konstantnu varijablu.³¹ U računu dobiti i gubitka se kao konstanta uzimaju prihod od prodaje ili ukupni prihod i označavaju se sa 100 pa se ostale pozicije uspoređuju s njim.²⁴

Za Zračnu luku Split izvršena je vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka za razdoblje 2016. i 2015.

4.2. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza koristi se za praćenje tendencije promjena pojedini pozicija financijskih izvještaja. Temeljem tih promjena prati se uspješnost i sigurnost poslovanja poduzeća. Za horizontalnu analizu koriste se razne tablice temeljne najčešće na baznom indeksu.²⁵

Najčešće se za prikaz dinamike koriste indeks i to bazni. Izabere se jedna godina da bude kao baza, a podaci iz ostalih godina se prikazuju u postotku u odnosu na baznu godinu,- što je izuzetno lako interpretirati i preko čega se dobiju vrlo zahvalne pokazatelje. Osim baznih indeksa mogu se koristiti i verižni indeksi u slučaju kad se analizira više od dva razdoblja²⁶

Za Zračnu luku Split izvršena je Horizontalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka za razdoblje 2016. i 2015.

²³ Tager, K., Tager, L., „Analiza financijskih izvještaja“, Masmedia, Zagreb, 1999., str. 164.

²⁴ Vuko T., „Materijali iz kolegija Analiza financijskih izvještaja“, Materijali s predavanja 5, Split, 2016., str. 2.

²⁵ Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S., „Vertikalna i horizontalna analiza poslovanje tvrtke“, Ekonomski vjesnik, Zagreb, 2012., str. 25.

²⁶ Vuko, T., „Materijali iz kolegija Analiza financijskih izvještaja“, Materijali s predavanja 5, Split, 2016., str. 2.

4.3. Vertikalna i horizontalna analiza bilance Zračne luke Split

Tablica br. 1. Bilanca Zračne luke Split

Naziv pozicije	Prethodna godina (neto)	Tekuća godina (neto)	Promjena 2016/2015	Struktura 2016
AKTIVA				
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL				
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	384.145.549	431.152.984	12,24%	56,53%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	240.377	462.195	92,28%	0,06%
1. Izdaci za razvoj				0,00%
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	214.704	442.381	106,04%	0,06%
3. Goodwill				0,00%
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine				0,00%
5. Nematerijalna imovina u pripremi				0,00%
6. Ostala nematerijalna imovina	25.673	19.814	-22,82%	0,00%
II. MATERIJALNA IMOVINA	383.354.324	430.199.550	12,22%	56,40%
1. Zemljište	211.201.509	220.399.984	4,36%	28,90%
2. Građevinski objekti	146.131.594	138.464.901	-5,25%	18,15%
3. Postrojenja i oprema	7.346.052	8.118.534	10,52%	1,06%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	10.170.809	8.524.605	-16,19%	1,12%
5. Biološka imovina				0,00%
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	50.000	34.715.285	69330,57%	4,55%
7. Materijalna imovina u pripremi	8.384.858	19.906.739	137,41%	2,61%
8. Ostala materijalna imovina	69.502	69.502	0,00%	0,01%
9. Ulaganje u nekretnine				0,00%
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA (AOP 021 do 030)	550.848	491.239	-10,82%	0,06%
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe				0,00%
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe				0,00%
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe				0,00%
4. Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom				0,00%

7. Ulaganja u vrijednosne papire				0,00%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	550.708	491.099	-10,82%	0,06%
9. Ostala ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela				0,00%
10. Ostala dugotrajna financijska imovina	140	140	0,00%	0,00%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0		0,00%
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe				0,00%
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
3. Potraživanja od kupaca				0,00%
4. Ostala potraživanja				0,00%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA				0,00%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	309.136.063	331.534.072	7,25%	43,47%
I. ZALIHE	6.227.416	5.661.877	-9,08%	0,74%
1. Sirovine i materijal	3.466.255	3.463.592	-0,08%	0,45%
2. Proizvodnja u tijeku				0,00%
3. Gotovi proizvodi				0,00%
4. Trgovačka roba	2.761.161	2.198.285	-20,39%	0,29%
5. Predumovi za zalihe				0,00%
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji				0,00%
7. Biološka imovina				0,00%
II. POTRAŽIVANJA	12.836.617	12.557.225	-2,18%	1,65%
1. Potraživanja od poduzetnika unutar grupe				0,00%
2. Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
3. Potraživanja od kupaca	10.435.870	10.528.369	0,89%	1,38%
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	63.539	78.406	23,40%	0,01%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	976.633	1.118.509	14,53%	0,15%
6. Ostala potraživanja	1.360.575	831.941	-38,85%	0,11%
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	154.723.945	118.898.218	-23,15%	15,59%
1. Ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe				0,00%
2. Ulaganja u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe				0,00%
3. Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe				0,00%
4. Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
5. Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom				0,00%

7. Ulaganja u vrijednosne papire				0,00%
8. Dani zajmovi, depoziti i slično	154.723.945	118.898.218	-23,15%	15,59%
9. Ostala financijska imovina				0,00%
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	135.348.085	194.416.752	43,64%	25,49%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNAT PRIHODI	73.290	60.618	-17,29%	0,01%
E) UKUPNO AKTIVA	693.354.902	762.747.674	10,01%	100,00%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	22.824.325	85.313.045	273,78%	
PASIVA				
A) KAPITAL I REZERVE	658.896.953	721.178.777	9,45%	94,55%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	385.300.000	385.300.000	0,00%	50,51%
II. KAPITALNE REZERVE				0,00%
III. REZERVE IZ DOBITI	205.937.327	250.341.364	21,56%	32,82%
1. Zakonske rezerve				0,00%
2. Rezerve za vlastite dionice				0,00%
3. Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)				0,00%
4. Statutarne rezerve				0,00%
5. Ostale rezerve	205.937.327	250.341.364	21,56%	32,82%
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE				0,00%
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI (AOP 078 do 080)	0	0		0,00%
1. Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju				0,00%
2. Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova				0,00%
3. Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvu				0,00%
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK (AOP 082-083)	0	0		0,00%
1. Zadržana dobit				0,00%
2. Preneseni gubitak				0,00%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE (AOP 085-086)	67.659.626	85.537.413	26,42%	11,21%
1. Dobit poslovne godine	67.659.626	85.537.413	26,42%	11,21%
2. Gubitak poslovne godine				0,00%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES				0,00%
B) REZERVIRANJA	4.717.242	6.528.614	38,40%	0,86%
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	4.717.242	6.528.614	38,40%	0,86%
2. Rezerviranja za porezne obveze				0,00%
3. Rezerviranja za započete sudske sporove				0,00%
4. Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava				0,00%

5. Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima				0,00%
6. Druga rezerviranja				0,00%
C) DUGOROČNE OBVEZE	0	0		0,00%
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe				0,00%
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe				0,00%
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom				0,00%
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
5. Obveze za zajmove, depozite i slično				0,00%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama				0,00%
7. Obveze za predujmove				0,00%
8. Obveze prema dobavljačima				0,00%
9. Obveze po vrijednosnim papirima				0,00%
10. Ostale dugoročne obveze				0,00%
11. Odgođena porezna obveza				0,00%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	17.417.455	23.301.908	33,78%	3,05%
1. Obveze prema poduzetnicima unutar grupe				0,00%
2. Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe				0,00%
3. Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom				0,00%
4. Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
5. Obveze za zajmove, depozite i slično				0,00%
6. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama				0,00%
7. Obveze za predujmove	2.625.986	6.067.132	131,04%	0,80%
8. Obveze prema dobavljačima	3.713.304	4.493.313	21,01%	0,59%
9. Obveze po vrijednosnim papirima				0,00%
10. Obveze prema zaposlenicima	3.090.539	3.259.527	5,47%	0,43%
11. Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	7.907.237	9.414.983	19,07%	1,23%
12. Obveze s osnove udjela u rezultatu				0,00%
13. Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji				0,00%
14. Ostale kratkoročne obveze	80.389	66.953	-16,71%	0,01%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	12.323.252	11.738.375	-4,75%	1,54%
F) UKUPNO – PASIVA	693.354.902	762.747.674	10,01%	100,00%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	22.824.325	85.313.045	273,78%	

Izvor: izrada autora prema financijskom izvještaju Zračne luke Split

Vrijednost dugotrajne imovine zračne luke Split se povećala za 12,24 % u 2016. u odnosu na prethodnu godinu te dugotrajna imovina čini 56,53 % ukupne aktive zračne luke Split. Dugotrajna imovina se sastoji gotovo isključivo od materijalne imovine.

Vrijednost kratkotrajne imovine zračne luke Split se povećala za 7,25 % u 2016. u odnosu na prethodnu godinu te kratkotrajna imovina predstavlja 43,47 % ukupne aktive poduzeća.

U kratkotrajnoj imovini vrijednost zaliha je smanjena za 9,08 % u 2016 u odnosu na prethodnu godinu te zalihe čine 0,74 % ukupne aktive. Efikasnost naplate je poboljšana jer su potraživanja poduzeća smanjena za 2,18 % u 2016 u odnosu na prethodnu godinu i čine 1,65 % ukupne aktive. Vrijednost kratkotrajne financijske imovine poduzeća bilježi pad od 23,15 % u 2016. u odnosu na 2015. godinu i ona čini 15,59 % ukupne aktive zračne luke Split. Novčana sredstva u banci i blagajni u 2016 godini iznose 25,49 % ukupne aktive i bilježi značajan porast od 43,64 % u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupna aktiva zračne luke Split je u 2016.godini iznosila približno 763 milijuna kuna i porasla je za 10,01 % u odnosu na 2015. godinu. Imovina zračne luke Split je uglavnom financirana iz vlastitog kapitala koji je u 2016. godini iznosio 94,55 % ukupne pasive poduzeća i bilježi porast od 9,45 % u odnosu na prethodnu godinu. Zračna luka Split nije imala dugoročna zaduživanja u 2016.godini, dok su kratkoročne obveze iznosile samo 3,05 % ukupne pasive iz čega se vidi da je poduzeće jako malo zaduženo unatoč porastu kratkoročnih obveza za 33,78 % u 2016. godini u odnosu na prethodnu. Odgođeni troškovi i prihodi budućeg razdoblja su u 2016 godini smanjeni za 4,75 % i predstavljaju 1,54 % ukupne pasive poduzeća.

Ukupna pasiva zračne luke Split je u 2016.godini iznosila približno 763 milijuna kuna i porasla je za 10,01 % u odnosu na 2015. godinu.

4.4. Vertikalna i horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Zračne luke Split

Tablica br. 2 Račun dobiti i gubitka zračne luke Split

Naziv pozicije	Prethodna godina	Tekuća godina	Promjena 2016/2015	Struktura 2016
I. POSLOVNI PRIHODI	266.656.274	309.541.424	16,08%	98,03%
1. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
2. Prihodi od prodaje (izvan grupe)	265.489.862	308.604.434	16,24%	97,74%
3. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga	163.289	219.032	34,14%	0,07%
4. Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
5. Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	1.003.123	717.958	-28,43%	0,23%
II. POSLOVNI RASHODI	186.664.700	202.937.509	8,72%	64,27%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda				0,00%
2. Materijalni troškovi (AOP 134 do 136)	74.662.747	85.222.202	14,14%	26,99%
<i>a) Troškovi sirovina i materijala</i>	18.185.708	20.942.686	15,16%	6,63%
<i>b) Troškovi prodane robe</i>	21.970.323	25.621.824	16,62%	8,11%
<i>c) Ostali vanjski troškovi</i>	34.506.716	38.657.692	12,03%	12,24%
3. Troškovi osoblja (AOP 138 do 140)	81.101.741	84.312.947	3,96%	26,70%
<i>a) Neto plaće i nadnice</i>	46.579.177	48.247.123	3,58%	15,28%
<i>b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća</i>	22.295.715	23.445.411	5,16%	7,43%
<i>c) Doprinosi na plaće</i>	12.226.849	12.620.413	3,22%	4,00%
4. Amortizacija	16.403.049	16.149.871	-1,54%	5,11%
5. Ostali troškovi	11.511.382	12.803.801	11,23%	4,06%
6. Vrijednosna usklađenja (AOP 144+145)	495.613	370.644	-25,22%	0,12%
<i>a) dugotrajne imovine osim financijske imovine</i>				0,00%
<i>b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine</i>	495.613	370.644	-25,22%	0,12%
7. Rezerviranja (AOP 147 do 152)	195.463	1.472.923	653,56%	0,47%
<i>a) Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze</i>	195.463	1.472.923	653,56%	0,47%
<i>b) Rezerviranja za porezne obveze</i>				0,00%
<i>c) Rezerviranja za započete sudske sporove</i>				0,00%
<i>d) Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava</i>				0,00%
<i>e) Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima</i>				0,00%
<i>f) Druga rezerviranja</i>				0,00%

8. Ostali poslovni rashodi	2.294.705	2.605.121	13,53%	0,83%
III. FINANIJSKI PRIHODI	7.586.527	6.208.933	-18,16%	1,97%
1. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe				0,00%
2. Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesima				0,00%
3. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova poduzetnicima unutar grupe				0,00%
4. Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
5. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
6. Prihodi od ostalih dugotrajnih financijskih ulaganja i zajmova				0,00%
7. Ostali prihodi s osnove kamata	4.537.593	3.139.803	-30,80%	0,99%
8. Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	3.048.934	3.069.130	0,66%	0,97%
9. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine				0,00%
10. Ostali financijski prihodi				0,00%
IV. FINANIJSKI RASHODI (AOP 166 do 172)	2.540.746	5.130.259	101,92%	1,62%
1. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
2. Tečajne razlike i drugi rashodi s poduzetnicima unutar grupe				0,00%
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	279.983	176.689	-36,89%	0,06%
4. Tečajne razlike i drugi rashodi	2.260.763	4.953.570	119,11%	1,57%
5. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine				0,00%
6. Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)				0,00%
7. Ostali financijski rashodi				0,00%
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				0,00%
VI. UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				0,00%
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM				0,00%
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA				0,00%
IX. UKUPNI PRIHODI	274.242.801	315.750.357	15,14%	100,00%
X. UKUPNI RASHODI	189.205.446	208.067.768	9,97%	65,90%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	85.037.355	107.682.589	26,63%	34,10%
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 177-178)	85.037.355	107.682.589	26,63%	34,10%
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 178-177)	0	0		0,00%
XII. POREZ NA DOBIT	17.377.729	22.145.176	27,43%	7,01%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	67.659.626	85.537.413	26,42%	27,09%
1. Dobit razdoblja	67.659.626	85.537.413	26,42%	27,09%
2. Gubitak razdoblja (AOP 182-179)	0	0		0,00%

PREKINUTO POSLOVANJE				0,00%
XIV. DOBIT ILI GUBITAK PREKINUTOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (AOP 187-188)	0	0		0,00%
1. Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja				0,00%
2. Gubitak prekinutog poslovanja prije oporezivanja				0,00%
XV. POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA				0,00%
1. Dobit prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 186-189)	0	0		0,00%
2. Gubitak prekinutog poslovanja za razdoblje (AOP 189-186)	0	0		0,00%
UKUPNO POSLOVANJE				0,00%
XVI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	0	0		0,00%
1. Dobit prije oporezivanja (AOP 192)	0	0		0,00%
2. Gubitak prije oporezivanja (AOP 192)	0	0		0,00%
XVII. POREZ NA DOBIT (AOP 182+189)	0	0		0,00%
XVIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	0	0		0,00%
1. Dobit razdoblja (AOP 192-195)	0	0		0,00%
2. Gubitak razdoblja (AOP 195-192)	0	0		0,00%
DODATAK RDG-u				0,00%
XIX. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	0	0		0,00%
1. Pripisana imateljima kapitala matice				0,00%
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu				0,00%
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI				0,00%
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	67.659.626	85.537.413	26,42%	27,09%
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA	-65.543	-927.912	1315,73%	-0,29%
1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja				0,00%
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine				0,00%
3. Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju				0,00%
4. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova				0,00%
5. Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu				0,00%
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom				0,00%
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja	-65.543	-927.912	1315,73%	-0,29%
8. Ostale nevladničke promjene kapitala				0,00%
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT RAZDOBLJA				0,00%
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK	-65.543	-927.912	1315,73%	-0,29%
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	67.594.083	84.609.501	25,17%	26,80%

DODATAK Izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti				0,00%
VI. SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	0	0		0,00%
1. Pripisana imateljima kapitala matice				0,00%
2. Pripisana manjinskom (nekontrolirajućem) interesu				0,00%

Izvor: Izrada autora prema financijskom izvještaju zračne luke Split

U 2016.godini poslovni prihodi zračne luke Split su iznosili približno 310 milijuna kuna i porasli su za 16,08 % u odnosu na prethodnu godinu te su predstavljali 98,03 % ukupnih prihoda poduzeća. Poslovni rashodi približno su iznosili 203 milijuna kuna i bilježe porast od 8,72 % u odnosu na prethodnu godinu i činili su 64,27 % ukupnih prihoda. Materijalni troškovi su iznosili 26,99 % ukupnih prihoda u 2016 godini i porasli su za 14,14 % u odnosu na prethodnu godinu, troškovi osoblja su porasli za 3,96 % i čine 26,70 % ukupnih prihoda, 5,11 % ukupnih prihoda otpada na amortizaciju koja je pala za 1,54 % u 2016 godinu u odnosu na prethodnu godinu.

Financijski prihodi su u 2016 godini iznosili 1,97 % ukupnih prihoda i bilježe pad od 18,16 % u odnosu na prethodnu godinu.

Financijski rashodi su se udvostručili u 2016 godinu u odnosu na 2015 godinu (porast od 101,92 %) što predstavlja 1,62 % ukupnih prihoda.

Ukupni prihodi Zračne luke Split su u 2016 godini bili veći u odnosu na prethodnu godinu za 15,14 % i iznosili su približno 316 milijuna kuna, dok su ukupni rashodi porasli za 9,97 % i iznosili približno 208 milijuna kuna. Na ukupne rashode otpada 65,90 % ukupnih prihoda tako da je dobit prije oporezivanja u 2016 godini iznosila približno 108 milijuna kuna i porasla u odnosu na prethodnu godinu za 26,63 % te od ukupnih prihoda zračnoj luci Split ostalo dobiti prije oporezivanja 34,1 %.

Nakon odbitka poreza neto dobit poduzeća je u 2016 godini iznosila približno 86 milijuna kuna što predstavlja 27,09 % ukupnih prihoda i porasla je u odnosu na prethodnu godinu za 26,42 %.

Iz navedenog se vidi da su prihodi zračne luke Split u 2016 godini rasli brže od rashoda te se neto dobit povećala.

4. ZAKLJUČNO RAZMATRANJE POSLOVANJA ZRAČNE LUKE SPLIT D.O.O.

Zračna luka Split je društvo s ograničenom odgovornošću koja postoji već 20 godina, te uspješno posluje, kao što je vidljivo brojkama tako i broju gostiju. Financijski pokazatelji u 2016. godini bolji su od planiranih, a također i od ostvarenih u 2015. godini. Isto tako bitno je naglasiti da je u srpnju 2015. godine ostvaren najveći promet putnika i zrakoplova u povijesti ove zračne luke, a broj putnika se nastavio povećavati i u 2016. godini, što je ogroman uspjeh ne samo za zračnu luku već i za grad u smislu turizma i napretka prema naprijed.

Financijski pokazatelji poslovanja prikazuju da je zračna luka u 2016. ostvarila prihod od 310 milijuna kuna što je za 16,08 % više nego u 2015. godini i isto tako za 5% više od planiranog.

Nedostatak za zračnu luku je što se većina putničkog prometa odvija tijekom ljetnog razdoblja od svibnja do listopada, kad se ostvari 89 % ukupnog godišnjeg prometa. Odnos prometa putnika između veljače i srpnja je 1:19. Upravo zbog te nepovoljne raspodjele prometa tijekom godine otežava organiziranje poslovnih procesa poglavito po pitanju raspolaganja ljudskim i materijalnim resursima.

Što se tiče same strukture prometa putnika po danima u tjednu, subota je godinama najopterećeniji dan u tjednu što je nepovoljno u organizacijskom i financijskom pogledu, međutim potrebno je naglasiti da se promet putnika povećao i u svim ostalim danima u tjednu

Troškovi plaća u 2016. godini kao najveći pojedinačni trošak su veći za 3,58 % u odnosu na prethodnu godinu zbog usklađivanja plaća prema rezultatima poslovanja i kretanja troškova života te zapošljavanja sezonskih radnika koja je bila potrebna zbog povećanja prometa putnika i zrakoplova.

Troškovi plaća u 2016. godini iznosili su 48.247,123 kn, dok su u 2015. godini iznosili 46.579,177 kn.

Zračna luka Split započela je sa proširenjem putničke zgrade što je ujedno i najznačajniji investicijski projekt vrijednosti oko 450 milijuna kuna. Proširenjem putničke zgrade će se na tri etaže dobiti novih 35.000 m² što će se povećati kapacitet terminala na 2.500 putnika te osigurati visoku kvalitetu usluge. Novim proširenjem predviđa se razdvajanje putnika u dolasku od putnika u odlasku, te razdvajanje domaćih od međunarodnih putnika.

5. ZAKLJUČAK

U ovom diplomskom radu obradila sam temu „Specifičnosti upravljanja troškovima na primjeru Zračne luke Split“

Kao što je već navedeno troškovi predstavljaju iskorištavanje resursi. U financijskom računovodstvu glavna razlika između troška proizvoda i troška razdoblja je proces u kojim oni postaju rashodima. Troškovi proizvoda su prikazani u bilanci kao sredstvo, troškovi proizvoda postaju rashod, tj. oduzimaju se kako bi se utvrdila neto dobit u razdoblju u kojem je proizvod prodan. Troškovi razdoblja, s druge strane, su troškovi razdoblja u kojem su korišteni dobra ili usluge

Na temelju financijskih izvještaja obrađena je poslovna analiza zračne luke.

Analiza financijskih izvještaja je dio poslovne analize, provodi se sa svrhom upoznavanje ekonomske i financijske snage i mogućih perspektiva poduzeća, u ovom slučaju Zračne luke Split.

Provedenom horizontalnom i vertikalnom analizom došlo se do zaključka da Zračna luka Split posluje zadovoljavajuće.

Prihodi zračne luke u 2016. godini su rasli brže od rashoda te se neto dobit povećala. Ukupna pasiva zračne luke Split je u 2016.godini iznosila približno 763 milijuna kuna i porasla je za 10,01 % u odnosu na 2015. godinu.

Zračna luka Split iznimno je uspješna tvrtka koja proživljava najljepše trenutke svoje povijesti. Ostvaren je prihod od 315,7 milijuna kuna s neto dobiti od 85,5 milijuna kuna. Veliki rast i kontrola rashoda dovela je zračnu luku do te razine profitabilnosti, isto tako važno je napomenuti da Zračna luka Split 10 godina nije radila na promjenama cijena, jer cjenovnom politikom nisu htjeli ugroziti rat. Prema brojkama koje nam prikazuju stanje poslovanja poduzeća pokazalo se isplativim.

Zračna luka Split je u fazi značajnih ulaganja, samim time povećavaju se i troškovi. Cilj zračne luke je da upadne u kategoriju značajnih regionalnih zračnih luka. Trenutni rezultati pokazuju su prilično dobri i efikasni

U perspektivi Zračna luka Split može i mora biti važna regionalna zračna luka, na način da se maksimalno poveže regija sa svijetom. Cilj je postati krajnje odredište jer to daje multiplikativan učinak. Rast radi rasta nije cilj!

Zračna luka Zagreb- Franjo Tuđmana je dobio novi terminal tek kada je zračnu luku predao u ruke Francuzima, a Dubrovnik svoj izgradio europskim novcem, Split pojednostavljeno rečeno, gradi sam sebe. Sva četiri ljetna mjeseca Zračna luka Split radi najveći promet od svih zračnih luka, ali i po godišnjem prometu su drugi i nikad bliži Zagrebu.

Zračna luka Split je u samo šest godina uspjela udvostručiti promet za što konkurentskim aerodromima u prosjeku treba petnaestak godina.

LITERATURA:

KNJIGE:

1. Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S., „Vertikalna i horizontalna analiza poslovanje tvrtke“, Ekonomski vjesnik, Zagreb, 2012.
2. Belak, V., „Osnove suvremenog računovodstva“, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, 2012.
3. Gašparović, S., „Zračni promet i turizam Primorske Hrvatske“, Geoadria, 2011.
4. Goleš, D., „Ekonomika poduzeća“, Veleučilište u Šibeniku, Šibenik, 2016.
5. Jelavić, A., Ravlić, A., Starčević, A., Šamanović, J., „Ekonomika poduzeća“, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 1993.
6. Markovski, S., Jevšavar, M., „Troškovi u poslovnom odlučivanju“, Informator, Zagreb, 1983.
7. Marković, I., „Financiranje (Teorija i praksa financiranja trgovačkih društava)“, RriF-puls d.o.o., Zagreb, 2000.
8. Parać, B., „Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje“, Intergrafika, Zagreb, 2011.
9. Reić, Z., Mihaljević, M., Zorić, M., „Ekonomija“, Sveučilište u Splitu, Split, 2007.
10. Žager, K., Sačer, I. M., Sever, S., Žager, L., „Analiza financijskih izvještaja“, Masmedia, 2008.

INTERNETSKE STRANICE:

1. „Bilanca“, Poslovni dnevnik, Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/trzista/bilanca-je-najvazniji-dokument-tvrtke-149649>, posjećeno: 28.07.2018.
2. Financijski izvještaj Zračne luke Split. Dostupno na: http://www.split-airport.hr/images/Revizorsko_Godisnje_izvjesce_2015.pdf, posjećeno: 25.07.2018.
3. „Financijski izvještaji“, Dostupno na: <http://www.alkascript.hr/index.php/katalog-proizvoda/srednje-skole/ekonomska-skola/racunovodstvo?format=raw&task=download&fid=8>, posjećeno: 26.07.2018.
4. „Računovodstvo i financije“ dostupno on-line: <http://profitiraj.hr/sto-nam-prikazuju-osnovni-financijski-izvjestaji/>, posjećeno: 29.07.2018.
5. Zračna luka Split, Dostupno na: <http://www.split-airport.hr/index.php?lang=hr>, posjećeno: 02.08.2018

TABLICE:

1. Tablica 1. Bilanca Zračne luke Split
2. Tablica 2. Račun dobiti i gubitka Zračne luke Split

SLIKE:

1. Slika 1. Zaposlenici Zračne luke Split
2. Slika 2. Takse
3. Slika 3. Struktura bilance
4. Slika 4. Primjer računa dobiti i gubitka
5. Slika 5. Zračna luka Split
6. Slika 6. Duty free shop Zračne luke Split
7. Slika 7. Zračna luka Split 1966
8. Slika 8. Putnička zgrada Zračne luke Split

SHEME:

1. Shema 1. Korisnici financijskih izvještaja
2. Shema 2. organizacijska struktura Zračne luke Split